

Duurzaam inkopen

Op weg naar duurzaam inkopen

Eris is een enorm potentieel voor organisaties om bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen door duurzamer te gaan inkopen. Alleen al de overheid koopt jaarlijks voor bijna 90 miljard euro in, een kwart van de rijksbegroting. Duurzaam inkopen vereist een flinke verandering, zowel voor interne processen als in samenwerking met de leveranciers. Hoe ga je hiermee om? Wij spraken met verschillende organisaties en zij vertelden ons welke obstakels je moet overwinnen en welke kansen je moet grijpen om de inkoop te verduurzamen.

Bron: https://www.panos.nl/sites/default/files/media/documents/2021-05/monitor_aanbestedingen_ni_nederland_2017-2019-april2021.pdf

In kaart brengen

Een essentiële stap om duurzaam in te kopen is het in kaart brengen van de milieu-impact van producten die nu al worden ingekocht. In 2024 treedt de nieuwe CSRD wetgeving in werking, wat bedrijven verplicht te rapporteren over de ecologische en sociale materiële impact van het bedrijf op mens en milieu, zoals biodiversiteitsverlies en mensenrechtenschendingen in de keten. Deze wetgeving geeft een uitgelezen kans om te bepalen op welke manieren er in het vervolg duurzamer kan worden ingekocht. De NS koopt al 1,5 jaar duurzaam in, zo zegt Rolf Gelpke, Adviseur Duurzaam Ondernemen bij NS. Hij geeft aan dat je pas duurzaam kan inkopen als je een heldere definitie van duurzaamheid hebt:

"We bepalen per productcategorie wat de relevantie is van onze verschillende duurzame speerpunten. Kun je winst behalen op de CO2 uitstoot van een product, het energieverbruik, kun je meer circulaire producten inkopen, of biodiversiteit verbeteren? Of kunnen we de kans op werk vergroten voor mensen die niet (meer) zo makkelijk aan een baan komen? Pas als je weet waar je op wilt inzetten, kun je je inkoop effectief verduurzamen."

Ambities

Het verduurzamen van de inkoop begint bij het opstellen van ambities. Petra van den Berg van de nationale politie vertelde dat individuen veel tweeweg kunnen brengen wat betreft verduurzaming van organisaties.

"Toen ik bij de politie kwam werken zag ik dat er veel winst te behalen viel bij het verduurzamen van de inkoop. Ik kaartte dit aan bij collega's en vond gelijkgezinden. Toen begon het balletje te rollen. Ondertussen zijn de ambities gedefinieerd en onderschreven door de directie. Steun van de directe is van groot belang zodat er middelen vrijkomen om de doelen te realiseren."

Interne samenwerking

Naast samenwerking met partners is ook samenwerken binnen de organisatie van belang. Verduurzaming van inkoop gaat niet alleen de afdeling inkoop aan, maar hangt samen met het werk van andere teams. Er moet afstemming worden gezocht met bijvoorbeeld de financiële en de ontwerpafdeling. Khalid Salhi van BAM vertelt:

"Soms komt het voor dat de ontwerpers iets bedenken wat nog niet financieel haalbaar is of waar de markt nog niet klaar voor is. Het is belangrijk om in de uitdraag een middenweg in te vinden en om stapje voor stapje te werken."

Kennisdeling

In sommige organisaties is duurzaamheid een relatief nieuw onderwerp. Khalid Salhi vertelt dat er bij werknemers steeds meer intrinsieke motivatie heerst en dat actieve kennisdeling hier een belangrijke rol in speelt.

"We werken aan bewustwordingscampagnes binnen de organisatie. Ik heb er vertrouwen in dat personeel duurzaamheidsambities steeds meer internaliseert en dat de ambities in het DNA van de organisatie gaan zitten."

Obstakels

Vooral het gebrek aan volwassenheid in de keten wordt gezien als een obstakel. Veel leveranciers kunnen nog geen betrouwbare gegevens over duurzaamheid aanleveren. Zo loopt de NS er bijvoorbeeld tegenaan dat ze niet kunnen achterhalen hoeveel gerecycled staal er in de gekochte treinonderdelen zit, aldus Rolf Gelpke. Ook is het in sommige gevallen nog niet mogelijk om producten duurzaam in te kopen, omdat leveranciers dit nog niet aanbieden.

Ook bestaat er intern bij organisaties soms angst dat duurzaam inkopen leidt tot hogere kosten. Een manier om de zorg weg te nemen is door voorbeelden te verzamelen. Rolf Gelpke vertelt dat je kan aantonen dat duurzamere producten kosten juist kunnen verminderen; robuustere producten verlengen de levensduur waardoor de kosten van de hele levenscyclus omlaaggaan.

Externe samenwerking

Bij traditionele inkoop wordt het contract gegund aan de leverancier die de beste prijs en kwaliteit kan leveren en wordt duurzaamheid niet meegenomen als doorslaggevend criteria. Rolf Gelpke vertelt dat het bij het stellen van duurzaamheidseisen belangrijk is om een open gesprek aan te gaan, in plaats van meteen strenge eisen te stellen. Ook Khalid Salhi benadrukt het belang van samenwerking:

"We gaan van vrijuit kopen naar specifiek inkopen. Met partners gaan we samen de wedstrijd in."

De politie stelt eisen waar leveranciers in de toekomst aan moeten voldoen, zo hebben die bedrijven genoeg tijd om de omschakeling te maken. BAM werkt met raamcontracten met leveranciers die al aan de duurzaamheidseisen voldoen. Alle partijen geven aan dat ze keuzes moeten maken waar ze veranderingen kunnen doorvoeren. Waar ze een grote speler in de markt zijn, kunnen ze meer eisen stellen. In die productgroepen leggen ze nu de focus om verandering door te voeren.

Eindpunt duurzaam inkopen

Concluderend! Als we al deze kansen grijpen en de obstakels overwinnen, gaan we een toekomst tegemoet waarin de milieu-impact per product in kaart is gebracht, alle markten een groot aanbod aan duurzame producten hebben en organisaties standaard duurzaamheid als criteria meenemen in inkoop-uitragen. Zo levert duurzame inkoop een grote bijdrage aan de klimaatdoelstellingen!

Ochtendmensen

Om verduurzaming van de inkoop in gang te zetten is veel actie vereist, zoals inventarisatie van de stand van zaken, routekaarten opstellen, nieuwe samenwerkingen en efficiënte processen opzetten en nog veel meer. Bij OchtendMensen werken jonge talenten voor wie een uitdaging niet snel te gek is. In rollen als projectmanager, secretaris of adviseur werken we aan maatschappelijke vraagstukken. Zo werkt Ella aan het verduurzamen van contracten bij aanbestedingen in de bouwsector, en ondersteunt Alexandra de politie bij het verduurzamen van de ICT. Meer weten? Neem contact op via ireneveldman@ochtendmensen.nl